

Ülesannete lahendused*

9. klass

Tallinna XV koolinoorte keemiaolümpiaadi koolivoor

2014/ 2015 õ.a

1(10)

b. $n(\text{Ca(OH)}_2) = \frac{1,0\text{g}}{74\frac{\text{g}}{\text{mol}}} \sim 0,0135\text{mol}$ (1)

$n(\text{HCl}) = \frac{2,24\text{dm}^3}{22,4\frac{\text{dm}^3}{\text{mol}}} = 0,10\text{mol}$ (1)

$n(\text{CaCl}_2) = n(\text{Ca(OH)}_2)$

$m(\text{CaCl}_2) = 0,0135\text{mol} \times 111\frac{\text{g}}{\text{mol}} \sim 1,5\text{g}$ (1,5)

c. Lahusesse jäi lähteainetest üle HCl (0,5)

В растворе остался избыток HCl

$n(\text{HCl ülejääk, избыток}) = 0,1\text{mol} - 2 \times 0,0135\text{mol} = 0,073\text{mol}$ (1)

$m(\text{HCl ülejääk, избыток}) = 0,073\text{mol} \times 36,5\frac{\text{g}}{\text{mol}} \sim 2,7\text{g}$ (0,5)

Lahuse keskkond pärast reaktsiooni toimumist oli happeline, sest üle jäi HCl.

Среда раствора после реакции кислая, HCl не полностью прореагировала. (0,5)

d. Kaltsiumhüdroksiidi triviaalnimetus on kustutatud lubi. (1)

Тривиальное название гидроксида кальция гашеная известь.

e. Enne happe neutraliseerimist tuleb kahjustatud nahka pesta suure koguse jooksva vee all.

Перед нейтрализацией кислоты, пораженную кожу необходимо промыть большим количеством проточной воды.

NaHCO₃. Happelise lahuse neutraliseerimiseks on vaja kasutada aluseliste omadustega ainet. NaOH ei sobi, sest ta on tugev alus (leelis) ja on ise ka söövitav. (1)

Для нейтрализации кислотного раствора необходимо использовать вещество с основными свойствами. NaOH не подходит, так как это щелочь! и является едким веществом.

2. (10)

a. KNO₃ %-line sisaldus on küllastunud lahuses:

Массовый процент KNO₃ в насыщенном растворе:

$P = \frac{40,3\text{g}}{140,3\text{g}} \times 100\% = 28,7\%$ (1)

100 g lahuse valmistamiseks on vaja kasutada:

Для приготовления 100г раствора надо взять:

$$100\text{g} \times \frac{28,7\%}{100\%} = 28,7\text{g KNO}_3 \quad (0,5)$$

ja $100\text{g} - 28,7\text{g} = 71,3\text{g vett}$ (0,5)

b. Segame x (g) 2,00%-list ja 500-x (g) 28,7%-list (alpunkt a.)) lahust.

Смешиваем x (г) 2,00%-ного и 500-x (г) 28,7%-ного (пункт а.) раствора.

Massibilanss KNO₃ jaoks (баланс масс KNO₃):

$$\frac{2\%}{100\%}x + \frac{28,7\%}{100\%}(500 - x) = 500 \times \frac{10\%}{100\%} \quad (2)$$

Lahendades x-i jaoks, решение для x:

$$x = 350\text{g} (2,00\% \text{ lahust})$$

ja 150g küllastunud lahust, насыщенного раствора (25°C) (1)

c. 5°C juures on KNO₃ %-line sisaldus

$$P = \frac{17,0\text{g}}{117,0\text{g}} \times 100\% \sim 14,5\%$$

$$P = \frac{\frac{28,7\%}{100\%} \times 150\text{g} + \frac{2\%}{100\%} \times 350\text{g}}{500\text{g}} \times 100\% \sim 10\% \quad (1)$$

Seega lahus on küllastumata, раствор ненасыщенный (5°C) (1)

d. 500g 10%-list Na₂SO₄ lahust sisaldab (500g 10%-ого раствора Na₂SO₄

содержит): $500\text{g} \times \frac{10\%}{100\%} = 50\text{g Na}_2\text{SO}_4$,

seega vaja läheb (необходимо)

$$n(\text{Na}_2\text{SO}_4) = \frac{50\text{g}}{142\frac{\text{g}}{\text{mol}}} = 0,35\text{mol} = n(\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O})$$

(Na₂SO₄ moolide arvu leidmine-, вычисление количества вещества Na₂SO₄ 1p)

(Na₂SO₄ x 10H₂O moolide arvu leidmine-,

(вычисление количества вещества) Na₂SO₄ · 10H₂O 1p) (2)

Peeter peab võtma, Пэтер должен взять:

$$m(\text{Na}_2\text{SO}_4 \times 10\text{H}_2\text{O}) = 0,35\text{mol} \times 322\frac{\text{g}}{\text{mol}} \sim 113\text{g} \quad (0,5)$$

ja $500\text{g} - 113\text{g} = 387\text{g vett}$ (0,5)

10p

3. (10)

1.

A₂ - O₂ (0,25)

B₂ - H₂ (0,25)

C₈ - S₈ (0,25)

D - C (0,25)

F₂ - N₂ (0,25)

E - Li (0,25)

$B_2A - H_2O$ (0,25)
 $E_3F - Li_3N$ (0,25)

2.

a.

$2H_2 + O_2 = 2H_2O$ *divesinikmonooksiid (vesi)*
монооксид диводорода (вода), (1)

$N_2 + O_2 = 2NO$, *lämmastikmonooksiid, монооксид азота* (1)

$4Li + O_2 = 2Li_2O$ *liitiumoksiid, оксид лития* (1)

b.

i. $CO_2 + C = 2CO$ (0,5)

ii. $2LiOH + CO_2 = Li_2CO_3 + H_2O$ (1)

iii. $Li_2CO_3 + CO_2 + H_2O = 2LiHCO_3$ (1)

iv.

i. - *süsinikmonooksiid (vingugaas), монооксид углерода (угарный газ)* (0,5)

ii.- *liitiumkarbonaat, карбонат лития* (0,5)

iii. *liitiumvesinikkarbonaat, гидрокарбонат лития* (0,5)

3.

$Li_3N + 4HCl = 3LiCl + NH_4Cl$ (1)

10p

4. (10)

1. $2Al + 3H_2SO_4 \rightarrow Al_2(SO_4)_3 + 3H_2\uparrow$ (1)

A – Al *alumiinium, алюминий* (1)

B – $Al_2(SO_4)_3$ *alumiiniumsulfaat, сульфат алюминия* (1)

C – H_2 *vesinik, водород* (1)

2.

$n(Al) = \frac{70g}{27g/mol} = 2,59 mol$ (1)

$m(H_2SO_4)_{lahus, \text{раствор}} = 4990cm^3 \times 1,100 \frac{g}{cm^3} = 5489,0g$

$m(H_2SO_4) = \frac{5489,0g \times 14,73\%}{100\%} = 808,5g$ (1)

$n(H_2SO_4) = \frac{808,5g}{98g/mol} = 8,25 mol$

3.

$$m(\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3) = \frac{2,59 \text{ mol} \times 342 \text{ g/mol}}{2} \sim 442,9 \text{ g}$$

$$m(\text{H}_2\text{SO}_4)_{\text{reageerinud, proreagirovavшей}} = \frac{2,59 \text{ mol}}{2} \times 3 \times 98 \text{ g/mol} \sim 381 \text{ g} \quad (1)$$

$$\begin{aligned} m(\text{H}_2\text{SO}_4)_{\text{mittereageerinud, neprereagirovavшей}} &= \\ &= 8,25 \text{ mol} - 3,885 \text{ mol} \times 98 \text{ g/mol} \sim 428 \text{ g} \end{aligned} \quad (1)$$

$$m(\text{Zn}) = 4,365 \text{ mol} \times 65 \text{ g/mol} \sim 284 \text{ g} \quad (1)$$

10p

* Keemiaolümpiaadi koolivooru komisjon võib iseseisvalt hinnata võimalikke alternatiivseid lahendusvariante.